

Яшник С.В.

*доктор педагогічних наук,
професор кафедри психології
Національний університет біоресурсів і
природокористування України*

ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ

Взаємодія людини з природою є складним і неоднозначним процесом, у якому велику роль відіграють розуміння особистістю свого місця в природі. Специфіка функціонування аграрної галузі обумовлена тим, що вона пронизує всі господарські компоненти культури цивілізації й спрямована на гармонізацію взаємодії між суспільством і природою.

Вирішення нагальних екологічних проблем довкілля вимагає трансформації політичних, економічних, соціокультурних та освітніх пріоритетів у характері стосунків людини з природою. Гуманітарно-освітню стратегію розв'язання цих проблем пов'язуємо з переосмисленням ролі й значущості вітчизняної системи освіти у становленні й розвитку управлінської культури майбутніх фахівців аграрної галузі, яка спрямована на забезпечення паритету суспільства та природи. Відповідно сучасні вимоги, які поставлені суспільством, потребують переосмислення підготовки майбутніх фахівців аграрної галузі а саме формування у них управлінської культури, як важливої складової їх професійної компетентності. Критерієм управлінської культури фахівців аграрної галузі має бути орієнтованість людини й суспільства на переосмислення складних реалій соціоприродної дійсності, на тлі яких відбувається розвиток цивілізації.

При цьому управлінський ресурс продовжує залишатися найбільш дефіцитним у системі управління. Неналежна професійна підготовка управлінців стримує процеси реформування соціально-економічного розвитку країни. Лідерський потенціал, який є результатом ефективного розвитку ПУД, має низький рівень реалізації або не реалізується взагалі в управлінській діяльності.

Відтак аграрної галузі потрібні якісно нові, компетентні керівники, які не лише, досконало володіють основами теорії і практики управління, знають організацію й технологію сучасного ви-

робництва, а й усвідомлюють глобальні взаємозв'язки людини, суспільства і природи, масштаби антропогенної діяльності людства. Для цього управлінську культуру майбутніх фахівців аграрної галузі необхідно наповнювати новим змістом, функціями й методами планування, регулювання, змінювати стереотипи управлінського та екологічного мислення, стилі, технології і методи управління та екологічної діяльності [2].

Характерними ознаками сучасних досліджень проблеми підготовки фахівців аграрної галузі є її «багатовекторність». Науковці досліджують різні аспекти підготовки, а саме: методичні основи навчання механіків (Лузан П.Г., Манько В.М., Решетник П.М., Буцик І.М.), організація самостійної роботи (Журавська Н.С., Пащенко Т.М.), культурологічна підготовка (Костиця Н.М.), професійне спілкування (Барановська Л.В., Кручек В.А.), організація фахового навчання (Іщенко Т.Д.), практична підготовка (Колосок І.О., Хоменко М.П.), наочність (Дьомін О.А., Глазунова О.Г.), адаптація та педагогічна діяльність науково-педагогічного працівника (Полозенко О.В.), виховання сімейно-побутової та міжстатевої культури (Стахневич В.І, Омельченко Л.М., Яшник С.В.), історичні аспекти підготовки студентів аграрних навчальних закладів (Білан Л.Л.), підготовки екологів до професійної діяльності (Рідей Н.М.), підготовка до управлінської діяльності (Свистун В.І., Макозей Л.І., Яшник С.В.).

Аналіз управлінської діяльності та підготовки управлінців, як окремий напрям наукових розробок, привернув пильну увагу вчених нашої країни тільки у другій половині ХХ століття. Дослідження щодо методологічного й практичного розвитку системи управлінської діяльності були направлені на висвітлення ролі управління в соціально-економічному розвитку сучасного суспільства. Достатньо ґрунтовно розглянуті проблеми розвитку операційної системи управління, функціональних технологій управлінського процесу, історії формування сучасного менеджменту, мотиваційних механізмів і процесів адміністрування. Приділяється увага дослідників також системі підготовки управлінських кадрів і ролі держави в цьому процесі. Дослідники, зокрема М. Вітке, О. Богданова, Є. Березняк, І. Дмитренко, Г. Єльнікова, В. Маслов, В. Пикельна свої наукові розвідки присвятили загальним основам управління; теорію та практику формування управлінської культури фахівців представлено в роботах таких авторів, як Л. Балабанова, Б. Ерьомін, В. Кудін, О. Мармаза, Ю. Палех, Л. Ромашова, О. Сардак, Є. Хриков, Ю. Ципкін, Г. Щокін та ін.,

психологічні аспекти управління — Л. Карамушка, А. Маркова, В. Семиченко, В. Шпалінський та ін.

Досить плідно розв'язуються питання підготовки керівників навчальних закладів (Василенко Н., Васильченко Л., Вдовиченко Р., Жебровський Б., Т. Горюнова, М. Кононенко та ін.), керівників дошкільних навчальних закладів (Т. Пономаренко), молодого вчителя (Л. Андреева), майбутнього фахівця соціальної роботи (О. Поздняков), профспілкового активу (Г. Гафарової, М.І. Якібчук), майбутніх інженерів (Н. Липченко), менеджерів (О. Єршова, Ю. Колков), майбутніх менеджерів у галузі освіти (В. Корсаков), майбутніх менеджерів (О. Єршова, Ю. Колков, Н. Курмишева), державних службовців (Ярковий О.М.); досліджено формування готовності фахівців до здійснення управлінських функцій у військовій (Афанасенко В., Барко В., Бойко О., Руденко М.), промисловій (Романовський О., Резнік С.), технічній (Медведь В.В.), аграрній (Богатирьов К., Осадча Л., Свистун В., Макодзей Л.) сферах діяльності.

У наукових дослідженнях управлінська культура фахівця розглядається як: сукупність знань, умінь та навичок здійснення управлінських функцій у обраній сфері; теоретична, психологічна та технологічна готовність і здатність особистості компетентно реалізовувати в конкретних ситуаціях практичної діяльності свої знання про ефективне управління (Є. Осовський); міра та спосіб творчої самореалізації особистості керівника в різноманітних видах управлінської діяльності (В. Сластьонін); майстерність, міра досконалості діяльності керівника з реалізації управлінських функцій (Н. Таланчук); цілісна властивість особистості, яка має прояв у процесі професійної управлінської діяльності; характеризує особливості свідомості, поведінки, спілкування та управлінської діяльності керівника; забезпечує усвідомлення та культуродоцільність професійної діяльності; стимулює творчий розвиток керівника (Л. Васильченко); характеризується видами: політичний, правовий, адміністративний, менеджерський, організаційний, соціально-психологічний, інформаційний, комунікативний, економічний (С. Корольок) та ін.

Важливим питанням є вивчення процесу професіоналізації управлінської діяльності. Зокрема її доцільно розглядати як систему, що включає підготовчий рівень і три базових — первинна управлінська освіта, адаптаційне професійне навчання управлінських кадрів, професійно-іміджеве управлінське навчання. Кожен рівень має свою професійну специфіку, але всі рівні повинні бути об'єднані єдиним механізмом практичної реалізації. Принципова

позиція в розвитку процесу професіоналізації управлінської діяльності полягає в тому, що суб'єкти надання професійних послуг на кожному рівні повинні змінюватися, але загальна система професіоналізації працює як єдиний механізм державної регулятивної політики [1].

Таким чином, результатом процесу формування професіоналізації управлінської діяльності фахівців будь-якої галузі є формування конкурентоспроможного управлінського капіталу, який своїми ефективними діями підтверджує якість процесів професіоналізації та забезпечить поштовх для подальшого інноваційного розвитку суспільства. При цьому головною ідеєю професіоналізації управлінської діяльності фахівців аграрної галузі є розуміння складності і неоднозначності процесу взаємодії людини з природою, де велику роль відіграє усвідомлення особистістю свого місця в природі. У фокусі уваги повинна знаходитись специфіка функціонування аграрної галузі обумовлена тим, що вона пронижує всі господарські компоненти культури цивілізації й спрямована на гармонізацію взаємодії між суспільством і природою.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кузнецов, Е.А. (2017). Методологія професіоналізації управлінської діяльності в Україні: монографія. *ОЛДІ ПЛЮС*.
2. Яшник, С.В. (2016). Формування управлінської культури майбутніх фахівців лісгосподарської галузі: теорія, методика, практика: монографія. *Видавничий центр НУБіП України*.